

Posolstvo Svätého Otca na 9. svetový deň chudobných

„Ty, Pane, si moja nádej“ (Ž 71, 5)

1. „Ty, Pane, si moja nádej“ (Ž 71, 5). Tieto slová vychádzajú zo srdca, ktoré ťažia vážne trápenia. „*Aké a koľké i trpké súženia dopustil si na mňa*“ (v. 20), hovorí žalmista. Napriek tomu je jeho myseľ otvorená a dôverujúca, pretože je pevná vo viere, ktorá uznáva Božiu pomoc, a vyznáva: „*Ty si moja opora a moje útočisko*“ (v. 3). Odtiaľ pramení neochvejná dôvera, že nádej v Boha nezahanbuje: „*V teba, Pane, som dúfal, nebudem zahanbený naveky*“ (v. 1).

Uprostred životných skúšok je nádej oživovaná pevnou a povzbudzujúcou istotou Božej lásky, ktorú do srdca vlieva Duch Svätý. Preto nádej nezahanbuje (porov. Rim 5, 5) a svätý Pavol môže napísať Timotejovi: „*Preto sa namáhame a zápasíme, lebo máme nádej v živého Boha*“ (1 Tim 4, 10). Živý Boh je skutočne „*Boh nádeje*“ (Rim 15, 13), ktorý sa v Kristovi, skrze jeho smrť a zmŕtvychvstanie, stal „*našou nádejou*“ (1 Tim 1, 1). Nesmieme zabúdať, že sme boli spasení v tejto nádeji, v ktorej musíme zostať zakorenení.

2. Chudobný sa môže stať svedkom silnej a spoľahlivej nádeje práve preto, že ju vyznáva v neistých životných podmienkach, poznačených nedostatkom, krehkosťou a marginalizáciou. Nespolieha sa na istoty moci a vlastníctva; naopak, trpí nimi a často je ich obeťou. Svoju nádej môže vložiť len inam. Keď uznáme, že Boh je našou prvou a jedinou nádejou, aj my prejdeme od pominuteľnej nádeje k trvalej nádeji. Zoči-voči túžbe mať Boha za svojho spoločníka na ceste sa hmotné statky stávajú relatívnymi, pretože objavujeme pravý poklad, ktorý skutočne potrebujeme. Slová, ktorými Pán Ježiš napomína svojich učeníkov, sú jasné a silné: „*Nezhromažďujte si poklady na zemi, kde ich mol' a hrdza ničia a kde sa zlodeji dobývajú a kradnú. V nebi si zhromažďujte poklady; tam ich neničí ani mol', ani hrdza a tam sa zlodeji nedobývajú a nekradnú*“ (Mt 6, 19 – 20).

3. Najhoršia chudoba je nepoznať Boha. To nám pripomenul pápež František, keď v *Evangelii gaudium* napísal: „Najhoršia diskriminácia, ktorou chudobní trpia, je nedostatok duchovnej pozornosti. Veľkej väčšine chudobných je vlastná nezvyčajná otvorenosť pre vieru; potrebujú Boha a my nesmieme zanedbať, aby sme im ponúkli jeho priateľstvo, jeho požehnanie, jeho slovo, slávenie sviatostí a možnosť napredovať v raste a dozrievaní vo viere“ (200). Tu nachádzame základné a veľmi originálne povedomie o tom, ako nájsť svoj poklad v Bohu. Apoštol Ján potvrdzuje: „*Ak niekto hovorí: 'Milujem Boha' a nenávidí svojho brata, je*

klamár. Lebo kto nemiluje svojho brata, ktorého vidí, nemôže milovať Boha, ktorého nevidí“ (1 Jn 4, 20).

Ide o pravidlo viery a tajomstvo nádeje: všetky dobrá tejto zeme – materiálne veci, radosti sveta, ekonomický blahobyť – sú dôležité, no nestačia na to, aby urobili srdce šťastným. Bohatstvo často klame a vedie k dramatickým situáciám chudoby: predovšetkým, ak si človek myslí, že Boha nepotrebuje, a žije svoj život nezávisle od neho. Prichádzajú mi na myseľ slová svätého Augustína: „Celá tvoja nádej nech je v Bohu: vnímaj, že ho potrebuješ, aby si ním bol naplnený. Nech vlastníš čokoľvek, bez neho ťa všetko urobí ešte prázdnejším“ (*Enarr. in Ps 85, 3*).

4. Kresťanská nádej, o ktorej hovorí Božie slovo, je istotou na ceste životom, pretože nezávisí od ľudských síl, ale od prísľubu Boha, ktorý je vždy verný. Preto kresťania od samého začiatku stotožňovali nádej so symbolom kotvy, ktorá ponúka stabilitu a istotu. Kresťanská nádej je ako kotva, ktorá upevňuje naše srdce na prísľube Pána Ježiša, ktorý nás zachránil svojou smrťou a zmŕtvychvstaním a ktorý opäť príde medzi nás. Táto nádej naďalej poukazuje na „nové nebo“ a „novú zem“ (2 Pt 3, 13) ako na skutočný horizont života, kde nájde existencia všetkých stvorení svoj autentický zmysel, pretože naša pravá vlasť je v nebi (porov. Flp 3, 20).

Z toho plynie, že Božie mesto nás robí zodpovednými za ľudské mestá. Odteraz sa mu musia začať podobáť. Nádej podporovaná Božou láskou, ktorá je rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého (porov. Rim 5, 5), premieňa ľudské srdce na plodnú pôdu, v ktorej môže klíčiť láska k životu sveta. Tradícia Cirkvi neustále potvrdzuje tento kruhový vzťah medzi tromi teologickými čnosťami: vierou, nádejou a láskou. Nádej sa rodí z viery, ktorá ju živí a udržiava, na základe lásky, ktorá je matkou všetkých čností. A láska je to, čo potrebujeme dnes, teraz. Nie je prísľubom, ale skutočnosťou, na ktorú hľadáme s radosťou a zodpovednosťou: aktivizuje nás, vedie naše rozhodnutia ku spoločnému dobru. Na druhej strane ten, komu chýba láska, nielenže nemá vieru a nádej, ale berie nádej aj svojmu blížnemu.

5. Biblická výzva k nádeji tak so sebou prináša povinnosť bezodkladne prevziať dôslednú zodpovednosť v dejinách. Láska je v skutočnosti „najväčším sociálnym príkazom“ (*Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 1889). Chudoba má štrukturálne príčiny, ktoré treba riešiť a odstrániť. Kým sa tak stane, sme všetci povolaní ponúkať nové znamenia nádeje, ktoré budú svedčiť o kresťanskej láske, ako to robili mnohí svätí vo všetkých dobách. Napríklad nemocnice a školy sú inštitúciami, ktoré boli vytvorené ako výraz prijatia tých najslabších a odsunutých na okraj. Už teraz by mali byť súčasťou verejnej politiky každej krajiny, ale vojny a nerovnosti tomu často ešte bránia. Znakmi nádeje sú dnes čoraz viac sociálne zariadenia rodinného typu, komunity pre maloletých, centrá vypočutia a prijatia, vývarovne, nocľahárne a školy pre

sociálne znevýhodné skupiny. Ide o mnoho príkladov, často skrytých, ktorým možno nevenujeme pozornosť, ale ktoré sú veľmi dôležité, aby sme sa zbavili ľahostajnosti a vzbudili záujem o rôzne formy dobrovoľníckej služby.

Chudobní nie sú pre Cirkev rozptýlením, ale skôr najviac milovanými bratmi a sestrami, pretože každý z nich svojou existenciou, ale aj slovami a múdrosťou, ktorú v sebe nosí, podnecuje k tomu, aby sa človek dotkol pravdy evanjelia. Preto má Svetový deň chudobných pripomenúť našim spoločnostiam, že chudobní sú stredobodom celej pastoračnej činnosti. Nielen jej charitatívneho aspektu, ale rovnako aj toho, čo Cirkev slávi a hlása. Boh vzal na seba ich chudobu, aby nás obohatil ich hlasmi, príbehmi, tvármi. Všetky formy chudoby, žiadnu nevynímajúc, sú výzvou na konkrétne prežívanie evanjelia a ponúknuť účinných znamení nádeje.

6. To je pozvanie, ktoré vychádza zo slávania jubilejného roku. Nie je náhoda, že Svetový deň chudobných sa slávi ku koncu tohto milostivého roku. Keď sa sväté brány zatvoria, budeme musieť strážiť a odovzdávať ďalej božské dary, ktoré nám boli zverené počas celého roka modlitby, obrátenia a svedectva. Chudobní nie sú objektom našej pastoračnej starostlivosti, ale tvorivým subjektom, ktorý nás provokuje, aby sme nachádzali vždy nové spôsoby, ako žiť evanjelium v súčasnosti. Zoči-voči stále novým vlnám zbedačovania hrozí, že si zvykneme a rezignujeme. Každý deň sa stretávame s chudobnými alebo zbedačenými ľuďmi a raz sa môže stať, že nám samým bude niečo chýbať, že stratíme to, čo sa nám kedysi zdalo bezpečné: domov, dostatok jedla na celý deň, prístup k zdravotnej starostlivosti, dobrú úroveň vzdelania a informovanosti, slobodu náboženstva a prejavu.

Keď podporujeme spoločné dobro, zakladá sa naša sociálna zodpovednosť na Božom stvoriteľskom geste, ktorým dáva dobrá zeme všetkým. Tak ako tieto dobrá, aj plody ľudskej práce musia byť rovnako dostupné všetkým. Pomoc chudobným je v skutočnosti skôr vecou spravodlivosti, než vecou dobročinnosti. Ako poznamenáva svätý Augustín: „Dávaš chlieb hladným, ale bolo by lepšie, keby nik nebol hladný, hoci potom by si nemal komu dávať. Dávaš šaty tým, ktorí sú nahí, ale o čo lepšie by bolo, keby všetci mali šaty a nebolo by takejto biedy“ (*Komentár k 1Jn*, VIII, 5).

Preto dúfam, že tento jubilejný rok podnieti rozvoj politických opatrení na boj proti starým i novým formám chudoby, ako aj rozvoj nových iniciatív na podporu a pomoc tým najchudobnejším z chudobných. Práca, vzdelanie, bývanie, zdravie sú podmienkami bezpečnosti, ktorú nikdy nedosiahneme použitím zbraní. Víтам už existujúce iniciatívy a úsilie, ktoré na medzinárodnej úrovni každý deň vynakladá veľké množstvo mužov a žien dobrej vôle.

Zverme sa Najsvätejšej Panne Márii, Tešiteľke trpiacich, a spolu s ňou zaspievajme pieseň nádeje, osvojac si slová chválospevu *Te Deum*: „*In Te, Domine, speravi, non confundar in aeternum* – V teba, Pane, som dúfal, nebudem zahanbený na veky“.

Vo Vatikáne, 13. júna 2025, na spomienku sv. Antona Paduánskeho, patróna chudobných

LEV PP. XIV.